

Dk - DIALOG

Cena 20,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO

Vážené členky, vážení členové, v tomto čísle najdete kromě informací z X. valné hromady Dk podklady k přednášce kol. Kaplána, kterou proslovil na valné hromadě - můžeme teď k ní diskutovat, když valná hromada měla vzhledem k pandemii zkrácený průběh. Text o sv. Ludmile nás zavede do zajímavé historie a přehled nedávné historie ze Skautského institutu nám připomene, jakým obtížím museli (nejen) skauti čelit.

V minulém čísle Dk-Dialogu vyšlo pozvání na valnou hromadu, přijměte však naši omluvu, že číslo vyšlo později, a tudíž tato informace již nebyla aktuální.

Redakce, JN

CITÁT TOHOTO ČÍSLA

... Demokracie je, když dva vlci a jedno jehně hlasují, co bude k večeři. Svoboda je, když dobře ozbrojené jehně odmítá hlasovat.

Andrew Jackson

I. PŘÍSPĚVKY

ZÁPIS X. VALNÉ HROMADY DEMOKRATICKÉHO KLUBU Z 2. 11. 2021

CEVRO – Institut s možností připojit se virtuálně

Přítomno 15 členů Dk podle prezenční listiny. Čtyři členové se zúčastnili na ZOOM.

Kol. Novák se omluvil, ve stejném čase uváděl svoji novou knihu Pražské jaro 1968. Přerušená revoluce? Omluvilo se více členů, i kvůli pandemii.

Program valné hromady (VH) proběhl vzhledem k pandemii ve zkráceném jednání. Moderovala kol. Jitka Nováková, přednášku kol. Wagner.

- **Vystoupení hostů** ze spřátelených organizací bylo domluveno, ale kvůli nemoci a zaneprázdnění jsme dostali jen pozdrav od p. Riedla z Masarykovy společnosti – máme dobré zkušenosti z účasti na schůzkách MS - a pí Menšíková ze Sítě pro ochranu demokracie se zúčastnila jen chvíli virtuálně. V Síti jsou rádi, že se Dk zapojil. Síť nám dává informace k současnému dění vztahující se k demokracii a můžeme navrhnout témata, kterým je třeba se aktuálně věnovat při ohrožení demokracie. Předsedkyně se zmínila o Foru 2000, které má program i na webu, a to s aktuálním tématem What Now? Building Back Democratically, a Milion chvilék, které se chystají po volbách na další témata. Účastníme se také akcí Společnosti A. Švehly.
- **Proběhla volba komisí:** do sloučené mandátové a volební zvolení kol. Kaprasová, Maxa, Sládek, do návrhové kol. P. Pavlík a Wagner. Při volbě byly k dispozici definitivní volební lístky, které se ne ke všem předem dostaly. Počet členů revizní komise snížíme na tři plus dva náhradníky. Systém voleb v případě rovnosti hlasů u posledních zvolených kandidátů: místo dosavadního losování jsme schválili rozhodnutí přidat všechny ty zvolené, kteří mají stejný počet hlasů.
- **Pocta zemřelým členům Dk:** kol. Sládek přednesl výčet těch zemřelých členů, o kterých jsme dostali zprávu: Robert Brtník, František Čadek, Břetislav Fajkus, Jiří Homola, Josef Kůstka, Sylva Leblová, Emil Mozola, Ludvík Mucha, Viktor Mühlberger, Zdeněk Pavlík, Zdeněk Suda, Karel Šimandl, Štěpán Šír; vzpomněli jsme všech našich členů, kteří od poslední VH odešli.
- **Ukončení volby ÚV a ÚRK**
- **Zpráva předsedkyně** - kol. Jitka Nováková se zabývala stavem Dk s tím, že o demokracii musíme pečovat jako o vzácný strom a k tomu by měl Demokratický klub přispívat. Od deváté valné hromady jsme rozvíjeli tradiční činnosti Klubu (stanoviska, setkání, Dk-Dialog), snažili se o propojování se spřátelenými organizacemi i o propagaci naší činnosti. Z usnesení deváté VH jsme zejména dali do pořádku hospodaření Dk, a to díky kol. Kaprasové a kol. Maxovi. Archiv a sídlo Dk máme nově v Masarykově ústavu a archivu AV ČR v Gabčíkově ul. 2362/10 na Praze 8, což se nám podařilo především díky osobnímu nasazení kol. Zdeňka Pavlíka. Dk je zapsán na justice.cz. V CEV-RO je domluveno pořádání setkání Dk a uložení drobné administrativy. Účet máme vedený ve FIO bance. K propagaci Klubu by měla přispět i plánovaná Cena Zdeňka Pavlíka. SWOT analýza našeho klubu ukazuje zejména značný potenciál v členech DK, ale tento potenciál není dostatečně využit. Na závěr připomněla kol. Nováková myšlenku V. Havla, že ideály dávají směr – to bychom měli v našem Klubu s ideálem demokracie mít na mysli.
- **Zpráva předsedy politické komise** – kol. Jan Friedlaender poslal vyjádření, které přečetla předsedkyně Dk. Poslední stanovisko je z června 2020, týká se

korespondenčního hlasování a snížení počtu hlasovacích dnů na jeden. Členové PK jsou málo aktivní. Měli bychom nadále sledovat protiústavní pokusy, máme k tomu i některá stanoviska. Jako noví členové politické komise se přihlásili kol. Jan Müller, Petr Pavlík, Milan Zapletal.

- **Zpráva o hospodaření** – kol. Ludmila Kaprasová zejména apelovala na placení členských příspěvků a šetření výdajů – abychom mohli vydávat Dk-Dialog. K 29. 10. 2021 byl zůstatek na účtu Dk 10 391 Kč.
- **Zpráva revizní komise** – Kol. Hubert Maxa – celkové vyznění bylo příznivé vzhledem k úsilí, které hospodaření Dk věnuje kol. Kaprasová, ale je třeba také doplňovat faktury a další doklady a zejména šetřit financemi Dk.
- **Diskuse** k předneseným zprávám proběhla v průběhu VH velmi stručně, byly k dispozici lístečky k zapisování otázek, ty ale nebyly využity.

Zpráva mandátové komise - počet přítomných 15, 1 obálka přišla poštou, hlasujících pro ÚV 15 plus 1 neplatný, pro RK 13 plus 1 neplatný.

Přednáška kol. Ivo Kaplána „Hledání nových cest a cílů naší civilizace“ byla vyčerpávající, ale bohužel nebylo možné široce diskutovat o zajímavém tématu, diskuse byla ponechána na další eventuální vystoupení. Materiály, které kol. Kaplán dal předem, budou zveřejněny v Dk-Dialogu a je možné se i tam k přednášce vyjádřit. Otázkou je, zda dodržet tradici a na valné hromadě mít přednášku, nebo přednášky nechat na obvyklá setkání Dk, s diskusí. Krátká přednáška je pro VH vhodnější, zejména při zrychleném jednání VH. Další diskusní setkání je plánované na třetí úterý v prosinci.

- **Návrh usnesení VH** byl doplněn o připomínku předsedy revizní komise k financování Dk.
- **Přednesené zprávy a usnesení VH** byly přítomnými schváleny a budou zveřejněny v Dk-Dialogu a na webu Dk v části pro členy Dk.
- **Výsledky volby ÚV a ÚRK:**

ÚV Dk: Wagner (13 hlasů), Hůle. Kovanda. Nováková (12), Chalupová, Kalvach (11), Sládek (9), Friedlaender, Budil, Kaprasová, Müller, Zapletal (8), Jirásek, Outrata (7), Bohatá, Plzák, Uhlíř (6), náhradníci Bleha, Hlaváček, Kocourková, Weiser (5).

ÚRK Dk: Kučera, Maxa, Vávra (11), náhradníci Háva, Kotyk (8).

- **Na závěr** jsme především zalitovali, že není dostatek času na podrobnou diskusi, nechali jsme ji na další setkání Dk. Je také možnost vyjádřit své názory v klidu v Dk-Dialogu.

Zapsala: Jitka Nováková

USNESENÍ X. VALNÉ HROMADY DEMOKRATICKÉHO KLUBU (Dk)

Valná hromada

- Schvaluje zprávu odstupujícího výboru Dk přednesenou Jitkou Novákovou, Janem Friedlaenderem, Ludmilou Kaprasovou a Hubertem Maxou a bere na vědomí zprávu mandátové a volební komise.

- Ukládá Ústřednímu výboru, aby se po předchozím projednání ve Výkonné radě a jejím prostřednictvím zabýval těmito druhy problematiky:
Svolat schůzi nově zvoleného Ústředního výboru do konce ledna 2022.
Do tří měsíců zabezpečit plnohodnotnou činnost ústřední revizní komise.
Podle aktuální potřeby provádět pravidelnou novelizaci základních dokumentů Dk.
Zaznamenat změnu k volbě ÚV Dk: ten nebo ti se stejným počtem hlasů jako poslední (15.), se stávají členy ÚV a počet členů ÚV se mění na 16 (teoreticky třeba i na 17) – je to místo dosavadního rozhodování losem.
Obnovit Demokratický seminář a pokračovat v jeho činnosti a jeho prostřednictvím rozvíjet odborně kvalifikovanou diskusi o demokracii a demokraticismu v úzké součinnosti s akademickými a dalšími odbornými a spřátelenými organizacemi. Podobně seriál Českoslovanští demokraté a spolupráce s Muzeem Kampa.
Pokračovat v organizování setkání Demokratického klubu, propagovat je a získávat na nich zájemce o Dk i podporovat třibení názorů v diskusi.
Prostřednictvím politické komise zveřejňovat kritická stanoviska k důležitým domácím a zahraničním událostem týkajícím se otázek demokracie a její kvality a rozvoje. Využít i starší stanoviska, která jsou aktuální.
Zvyšovat formální a odbornou úroveň Dk-Dialogu a věnovat pozornost jeho distribuci rovněž prostřednictvím webových stránek. Od č. 3/21 rozesílat poštou pouze platícím členům Dk.
Iniciovat vznik diskusních a pracovních skupin v rámci webových stránek, e- mailové komunikace a sociálních sítí.
Řešit kritickou finanční situaci Klubu.
- Doporučuje nově zvolenému Ústřednímu výboru podle povahy věci vlastním působením nebo prostřednictvím Výkonné rady:
 - Věnovat zvýšené úsilí rozvíjení spolupráce se spřátelenými organizacemi, akademickými a vědeckými institucemi a médii a jejich prostřednictvím propagovat ideály demokracie a právního státu.
K tomuto účelu stanovit také zavedení Čestného uznání Dk, případně Ceny Dk, pro osoby, nebo tisk nebo knihy apod. zvláště propagující demokraticismus a demokratické myšlenky. Tato akce by měla propagovat demokracii, nositele těchto myšlenek a současně i Demokratický klub.
Návrhy budou dávat členové Dk, ÚV vybere nižší počet, hlasovat budou potom členové Dk. Cena ponese název Cena Zdeňka Pavlíka.
 - Systematicky usilovat o získávání nových členů ochotných plnohodnotně se podílet na činnosti Dk, a to zejména mezi mladými lidmi.
 - Blahopřání vyřešit zveřejněním v Dk-dialogu, nikoli posíláním poštou.
 - Zvýšit uživatelskou kvalitu webových stránek a využívat je k prezentaci a propagaci Dk a jeho poslání mezi širší veřejností.
 - Intenzivně rozvíjet úzké vztahy s mezinárodními členy a organizacemi a šířit povědomí o existenci a činnosti DK v zahraničí.

- Vyzývá všechny členy Dk, aby:
 - 1 plnohodnotně se zapojovali do činnosti Dk a využívali Dk-Dialogu ke zveřejňování stanovisek, statí a osobních vzpomínek zaměřených na problematiku a dějiny demokracie a demokratismu.
 - 2 prostřednictvím své občanské angažovanosti ve veřejném prostoru informovali o činnosti a poslání Dk.
 - 3 přispívali k rozšiřování a omlazování členské základny Dk získáváním osobností oddaných ideálům demokracie a schopných se plnohodnotně zapojit do diskuse o problematice demokracie a demokratismu.

Praha, 2. 11. 2021

ČESKÁ REPUBLIKA – EVROPSKÁ UNIE – SVĚT A NAŠE MOŽNÁ SPOLEČNÁ BUDOUCNOST

(1. část)

Právě teď probíhá zasedání představitelů 197 zemí ohledně spolupráce při zajišťování minimalizace dopadů lidské činnosti do změny klimatu, které jsme svědky již několik desetiletí. Je to 26. valné shromáždění (Conference of Parties) v řadě, když první proběhlo již na jaře 1995 v Berlíně. Před 6 lety došlo k Pařížské dohodě, která stanovila cíl pro toto století – nepřesáhnout globální oteplení o více než 1,5 stupně Celsia. I tento samotný cíl nám říká, že jeho **plnění nemůže měřit veřejnost ani politici, ale jen a jen vědci. Na veřejnosti a politikách je se podle vědeckých poznatků dohadovat a rozhodnout se pro budoucnost(!).**

Toto vidím jako paradigma dneška a nejspíše i základ nové organizace světového řádu v budoucnosti. Podle mě prožívá transatlantická civilizace stejné období, jaké prožívala po vynálezu knihtisku před více než pět a půl stoletím. Současný rozvoj technologií hnaný nedočkavostí Číňanů zbohatnout a dotáhnout se zpět do čela světového vývoje, z kterého byli sesazeni Brity opiovými válkami před necelými dvěma sty lety. Tudy můžeme porozumět i na první pohled nerosozumitelnému konci války v Afghánistánu.

Rozhodně stojí za to, podívat se s čím jde pořádající země Spojené království Velké Británie a Severního Irsku na současné jednání COP 26, aby pokračovala významným způsobem v trendu započatém Pařížskou dohodou z roku 2015, která byla dosažena na tehdejší COP 21. Slavnými předchůdci těchto dohod byl Kjótský protokol a pokus o dohodu v Kodani před tuctem let, kde hlavním navrhovatelem byla Evropská unie v osobě předsedy výboru EP pro životní prostředí Jo Leinena, s kterým se mimochodem osobně znám již téměř 20 let.

Ve středu 6. října 2021 proběhlo v Lucemburku zasedání Rady EU pro životní prostředí. Ministři zemí EU na něm jednali o vybraných legislativních návrzích balíčku „Fit for 55“ a o nedávno zveřejněné strategii EU pro lesy. Současně přijali společnou pozici EU pro mezinárodní klimatickou konferenci OSN – COP

26, která právě probíhá v Glasgow. ČR na jednání zastupoval náměstek ministra životního prostředí Vladislav Smrž.

Diskutovalo se tam o **pěti legislativních návrzích**, které jsou součástí tzv. balíčku **Fit for 55** a mají přispět ke snížení čistých emisí skleníkových plynů v EU do roku 2030 (oproti roku 1990) alespoň o 55 % a které se týkají:

- 1) systému obchodování s emisemi (ETS),
- 2) národních cílů pro každoroční snižování emisí (ESR),
- 3) příspěvku sektoru využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LU-LUCF),

4) emisních norem CO₂ pro nová osobní auta,

5) nového sociálního fondu pro klimatická opatření, jehož smyslem je řešit negativní dopady navrhovaného zahrnutí budov a silniční dopravy do ETS zejména na nízkopříjmové skupiny obyvatelstva.

ČR na jednání zdůraznila, že v procesu dekarbonizace je třeba zachovat zásady solidarity, nákladové účinnosti a technologické neutrality. Tento proces současně nesmí uvrhnout evropské domácnosti do energetické chudoby a ohrozit konkurenceschopnost českého a evropského průmyslu. Ve vztahu k systému ETS vyzdvihla ČR zejména roli Modernizačního fondu coby klíčového zdroje financování pro dosažení stanovených cílů.

„ČR vítá plánované zvýšení prostředků pro Modernizační fond, přičemž je třeba zajistit, že i nadále z něj bude možné podpořit projekty zaměřené na zemní plyn. To je zcela zásadní pro zajištění energetické bezpečnosti a podpory českých

občanů v průběhu našeho odklonu od uhlí,“ uvedl náměstek Smrž. ČR rovněž upozornila na možné sociální dopady plánovaného rozšíření systému ETS o sektor budov a silniční dopravy. „Některé negativní dopady tohoto kroku by měl řešit nový Sociální fond, avšak se současným návrhem Evropské komise nejsme zcela spokojeni. Fond by měl např. podporovat investice do renovací budov, nicméně zde narážíme na problém, že zranitelné domácnosti nemovitost, ve které žijí, většinou nevládní,“ dodal náměstek Smrž.

V souvislosti s klimatickými cíli EU poukázala řada zemí na problém růstu ceny energií a jeho dopad na obyvatele, přičemž některé státy prezentovaly i konkrétní návrhy řešení. ČR by v tomto ohledu uvítala koordinovaný přístup na úrovni EU, který bude zahrnovat systematická opatření. Mohlo by se jednat např. o změny v systému ETS, které by umožnily lépe reagovat na případný dramatický nárůst ceny emisních povolenek. „Je třeba rychle nalézt řešení, neboť další nárůst cen by již nyní mohl mít dopad na většinu domácností a ohrozit důvěru občanů v současnou klimatickou a energetickou politiku EU,“ uvedl náměstek Smrž. Evropská komise by měla k tomuto tématu vydat v nejbližší době sdělení s návrhem možných řešení.

ČR rovněž vyjádřila obavy z plánovaného ukončení prodeje nových aut se spalovacím motorem od roku 2035, který považuje za předčasný a nesystémový. V souvislosti s návrhem k LULUCF pak zdůraznila zásadní význam mechanismu, který by jí měl pomoci vyrovnat se s důsledky křivcové kalamity. V závěru jednání Rady pro životní prostředí proběhla výměna názorů o nové lesnické strategii EU do roku 2030. Tato strategie je primárně projednávána na Radě pro zemědělství, nicméně vzhledem k přesahům do oblasti životního prostředí se slovinské předsednictví rozhodlo zařadit ji i na program Rady pro životní prostředí.

Náměstek Smrž se na okraj oficiálního jednání v Lucemburku sešel také s řadou partnerů. S ministry Francie a Švédska diskutoval o aktuálním stavu přípravy českého předsednictví v Radě EU ve 2. polovině roku 2022. Setkání proběhla i s lucemburskými a estonskými protějšky. O růstu ceny energií diskutoval také se zástupci Komise odpovědnými za klima.

Evropská unie v současně stále se měnícím světě

Adam Smith: „Od státu potřebujeme zabezpečit mír, jednoduché a srozumitelné zdanění, férovou správu soudů. Vše ostatní můžeme ponechat přirozenému rozvoji sil ve společnosti.“

„Nebude sdílení dat, odpovědnosti a související spolupráce bez vytvoření mnohostranného spravedlivého globálního politického systému založeného na úctě k člověku – lidské důstojnosti a posvátnosti lidského života“ řekla paní Raychelle Omamo, ministryně zahraničních věcí Keni v rámci úvodu letošní debaty Bezpečnostního výboru OSN k udržení míru a bezpečnosti ve světě. Dále zdůraznila, že nové konflikty, rozpad států a migrace jsou důsledkem klimatických změn již nyní a bez změny přístupu budou pokračovat dále. Státy G20 mají na svědomí 78 % emisí ekvivalentu CO₂.

Japonsko si zřejmě znovu zvolí Liberálně-demokratickou stranu do svého čela. Novým předsedou vlády se již stal pan Fumio Kišida, jehož otec žil v oblasti Hirošimy, on sám provázel prezidenta Obamu při historicky první návštěvě prezidenta USA míst zasažených atomovými pumami v pozici ministra zahraničí. **Fumio Kišida** se narodil v New Yorku, přičinil se o **zrušení zákazů použití útočných raket středního doletu** japonskou armádou před několika lety a je velkým propagátorem úzké spolupráce s USA ve strategických otázkách.

Prezident USA **Joe Biden** si zkusí připravit schůzku s čínským prezidentem ještě tento rok k projednání hospodářských otázek, když ve strategickém nazírání **označil Čínu jako potenciálně nepřátelskou zemi – v současnosti principiálně systémového rivala.**

Doc. Mgr. Tomáš Weiss, M.A., Ph.D. - vedoucí katedry evropských studií na Fakultě sociálních věd University Karlovy k 10. výročí Východního partnerství mimo jiné řekl: „Nejsem si jistý, že lze otevřený proces Východního partnerství, kdy označit za skutečný úspěch. Partnerství je dlouhodobá záležitost. Úspěchem bude, když se státy Východního partnerství (EaP) budou dlouhodobě stabilizovat, reformovat a liberalizovat. Když budou chtít s evropskou unií spolupracovat a obchodovat. Členské státy by měly především podporovat stabilitu a konzistenci evropských reakcí. S tím může souviset i přenesení větších pravomocí na evropskou úroveň v oblasti zahraniční politiky, například, podle modelu, který navrhoval v minulosti předseda Jean-Claude Juncker. Kvalifikovaná většina ve vymezených otázkách by zvýšila efektivitu evropské politiky a usnadnila Evropské komisi i Evropské službě pro vnější činnost (EEAS) formulovat společnou pozici. Pro malé a středně velké státy jako jsme my je evropská jednota klíčová sama o sobě. Koneckonců platná koncepce české zahraniční politiky jasně deklaruje, že EU je nejdůležitějším rámcem, skrz nějž se realizuje. Pokud tento rámec není efektivní, nemůže být účinná ani česká zahraniční politika.“

Společná bezpečnostní a obranná politika je z hlediska českého zájmu klíčovou oblastí, přičemž bychom měli vyznávat, že Strategická autonomie EU nemá narušit transatlantickou vazbu, nýbrž být její dlouhodobě udržitelnou pojistkou. Tuto pozici prosazovat v procesu vytváření Strategického kompasu specifikujícího priority EU ve světě, který se může prezentovat veřejnosti právě v čase předsednictví ČR v EU. Podobná problematika je určení scénářů nasazení, schopností a operační připravenosti Armády ČR (AČR) v rámci diskuse o novém strategickém konceptu NATO, která se po událostech posledního léta rozbíhá naplno. Součástí je i vytváření pobídek pro účast českého obranného průmyslu v projektech Evropského obranného fondu a kofinancování výzkumu a vývoje. Důležité bude i rozhodnutí o budoucnosti nadzvukového letectva v AČR stejně jako budování interoperability zbraňových systémů a propojování národních průmyslových základen s dominantní spoluprací v oblasti kyberbezpečnosti v rámci EU. Měli bychom podpořit angažmá NATO v Sahelu stejně jako hlubší provázanost NATO a EU v rámci prolínání politických strategií směřujících k vítězství

v dobách míru. Podstatnější než vyhrát válku je pro nás (ČR i EU) udržet mír, myslím si. Pro dobré rozhodnutí je nezbytné komplexní sledování dynamiky v jednotlivých regionech světa, účast na analýze získávaných dat a stanovení vlastních zájmu a pozic, pokud možno na úrovni zasedání představitelů všech členských zemí Evropské unie.

Zhoršený obraz Čínské lidové republiky v USA a EU je důležité promítnout i do české představy o relevanci této supervelmoci pro naše vlastní národní zájmy. V ČR převládá geopolitický pohled nad geoeconomickým. Pro malou ekonomiku s otevřenou ekonomikou je to nákladný přepych. Česká republika plně sdílí hlavní priority EU v oblasti screeningu zahraničních investic a také v následování nových trendů v ochraně kyberprostoru a budování bezpečných 5G sítí. **Česká debata často pomíjí praxi řady evropských zemí, které řeší svá politická, ekonomická a bezpečnostní dilemata vlastním způsobem odlišným od americké ofenzivní cesty kromě jiného zmotněné v novém vojenském paktu AUKUS.** Geopolitická, geoeconomická a technologická rivalita USA s Čínskou lidovou republikou je neodvratným trendem pro několik desetiletí, myslím si. Projeví se také v osamostatnění dodavatelských řetězců v rámci EU v oblasti farmaceutických produktů a zdravotnických materiálů. Vědecké konzultace na poli epidemiologie a imunologie s čínskou stranou jsou však součástí světových zvyklostí a lze je jen doporučit.

Symboly dnešní doby

- Individualismus proti kolektivismu a sociální solidaritě
- Globalizace jako ohrožení pracovních míst
- Poměr odměn lídrů obchodních a finančních společností ke společenskému průměru
- Poměr výrobních, provozních a personálních ředitelů k příjmům typického zaměstnance nebo smluvního partnera
- Ekonomická i společenská nejistota střední třídy roste (u nás teprve začne bobtnat)
- Zbavme se představy, že existuje jen jeden standard demokracie, náboženství, hodnot, odkrývání pravdy. Poznání je nástrojem, cestou k pravdě a může být odlišným odrazem znalostí a zkušeností toho, kdo poznává – v prudkém tempu výměny na sociálních sítích se nám úsilí prahnoucí po poznání skutečnosti ztrácí.

Ivo Kaplán, listopad 2021 (pokračování příště)

SVATÁ LUDMILA

Nyní vzpomínáme **1100 let od zavraždění české kněžny a první světice sv. Ludmily roku 921.** Ona a její manžel kníže Bořivoj jsou prvními historicky doloženými osobnostmi.

V *Kristiánově legendě* je uveden Bořivojův křest na Moravě na přelomu let 869-870. Pokřtil ho sám arcibiskup Metoděj. Kristianova legenda je latinský spis

o počátcích křesťanství na Velké Moravě a v Čechách a o prvních českých světcích – svatě Ludmile a svatém Václavu. Autor si dal v předmluvě označení „christian“, což se překládá také jako „křesťan“. Legenda popisuje události do konce 10. století, dnes je uložena v pražské metropolitní kapitule. Historik Dušan Třeštík ztotožnil Kristiana se Strachkvasem, synem Boleslava I.

Bořivoj přivedl z Moravy staroslověnské misionáře v čele s knězem Kaichem, usídlili se na *Levém Hradci*, kde byl založen kostel sv. Klimenta.

Bořivojova manželka Ludmila se narodila asi r. 860, jejím otcem byl kníže Pšovánů Slavibor z oblasti kolem Mělníka. Sňatek se konal r. 874, kdy bylo Ludmile 14 let. Dle legend měli asi šest dětí, tři syny, tři dcery, ale doložení jsou jen Spytihněv a Vratislav. Kněžna Ludmila byla údajně pokřtěna také na Moravě, ale pro častá těhotenství asi cesta na Moravu nebyla možná, takže byla nejspíše pokřtěna knězem Kaichem v Čechách. Antropologický výzkum udává její vysokou statnou postavu. Během svého života se věnovala bohubilým skutkům, podporovala chudé, poskytovala přístřeší poutníkům, navštěvovala nemocné a uvězněné, byla ženou značné energie. Lid k ní vzhlížel s láskou a úctou jako ke své matce.

Kníže Bořivoj přenesl svoje sídlo na *strategický ostroh*, nyní *Pražský hrad* a založil zde v l. 884 až 885 druhý kostel na našem území zasvěcený Panně Marii. Jeho základy můžeme vidět v průchodu mezi II. a IV. nádvořím Pražského hradu. Stavbou kostela v blízkosti knížecího stolce a sněmovního pole dal kníže jasně najevo, kdo je pánem tohoto místa, jednoznačně vykročil k vytváření státu. Proto v kostele Panny Marie se můžeme dotknout počátku naší státní historie.

Křesťanství v Čechách je doloženo také křtem 14 českých knížat r. 854 v Řezně, kde se nalézalo biskupství, kam Češi tehdy náleželi. Bořivoj vládl ve své stře-dočeské doméně a jen ze širších souvislostí se usuzuje, že v l. 888-889 zemřel, neví se ale kde a za jakých okolností. V tumbě, kterou si nechal připravit v kostele Panny Marie, pohřben není.

V době jeho smrti byli oba synové ještě nedospělí a Čechy se staly na krátkou dobu součástí Velké Moravy. To ale skončilo Svatoplukovou smrtí, rodící se český stát se od Velké Moravy odpoutal a začal se politicky orientovat směrem na západ na východofranskou říši, především na Bavorsko. Jejich panovník Arnulf (nar. 850) byl králem 877-899 a od 896 císařem svaté říše římské.

Z Řezna přišla do Čech skupina kněží, které vedl zástupce biskupa Pavel, který se stal blízkým knězem kněžny Ludmily. *Spytihněv* založil kostel sv. Petra na Budči, jehož části jsou dosud zachovány a představují nejstarší kamennou sakrální stavbu na našem území. Spytihněv zemřel r. 915, byl pochován v kostele Panny Marie a za pár let vedle něho spočinula i jeho manželka. Na knížecím stolci jej nahradil bratr *Vratislav*. Jeho manželkou se stala Drahomíra z rodu knížat mocného polabského kmene Stodoranů, též Havolanů. Pobývali na řece Sprévě a Havole v dnešním Braniborsku. Dá se předpokládat, že již byla křesťankou. Měli spolu sedm dětí, tři syny a čtyři dcery. Doložení jsou jen synové Václav a Boleslav, z dcer Přibyslava a Střezislava, matka sv. Vojtěcha.

Vratislav založil kolem r. 920 *kostel sv. Jiří na pražském hradišti*, byla to na svou dobu mimořádná stavba o rozměrech 14 m šířky a 30 m délky. Do dnešní podoby byl kostel přestavěn r. 1142, ve 3. čtvrti 17. stol. bylo vybudováno raně barokní průčelí, kde vidíme sochy knížete Vratislava a Mlady, dcery Boleslava I. Byla to na svou dobu velice vzdělaná žena a její bratr Boleslav II. ji vyslal s poselstvím do Říma k papeži, aby požádali o svolení k založení biskupství v Praze a také stavbu kláštera. Vše bylo kladně vyřízeno, r. 973 bylo založeno biskupství a také klášter benediktinek, bl. Mlada se stala první abatyší. Prvním biskupem byl Dětmar ze Saska, po něm sv. Vojtěch.

Vratislav s Drahomírou patrně nežili v Praze, ale na některém s přemyslovských hradišt', možná Levém Hradci nebo Budči. Protože Spytihněvovo manželství bylo bezdětné, bylo jejich prvorozenému synovi *Václavovi* jako budoucímu knížeti dáno dobré vzdělání. Ludmila vzdělávala své vnuky ještě za života syna Vratislava, podle legendy učila Václava v jazyce staroslověnském, možná i řeckém a Vratislav ho poslal ke knězi Učenu na Budeč, aby si tam osvojil latinskou kulturu. Uvádí se, že Václav byl neobyčejně bystrý, vnímavý a v dospělosti více vzdělaný než bylo u knížat té doby obvyklé. Byl též babičkou vychován ve smyslu křesťanských ctností. Vratislav zemřel r. 921 a byl v kostele sv. Jiří pohřben.

Po Vratislavově smrti pravděpodobně kmenové shromáždění rozhodlo o rozdělení moci mezi *Ludmilu a Drahomíru*. Do Ludmiliny péče byla nadále svěřena výchova budoucího knížete a jeho bratra Boleslava. Drahomíra se stala Václavovou poručnicí a měla až do jeho dospělosti spravovat český stát jako regentka. Je pravděpodobné, že se zasazovala o spolupráci se Saskem, Ludmila věřila spíše v další orientaci na Bavorsko. Mezi oběma ženami vznikl problém, byly povahově silné, ale odlišného ražení. Ludmila byla velmi ovlivněná nově přijatou vírou a energická impulsivní Drahomíra prahla po moci, ovládala ji žárlivost na tchyni i touha po větším majetku. Ludmila ukázala svoji smířlivost, vzdala se výchovy vnuků a uchýlila se na svůj hrad Tetín. Ale *nenávisť Drahomíry* ji pronásledovala i tam. Konflikt byl završen vraždou.

Kristiánova legenda líčí událost, která se stala na Tetíně v noci z 15. na 16. září 921. Drahomíra vyslala své velmože Tunnu a Gommona z kmene vikingských Varjagů, se silnou tlupou na Tetín. Ludmila něco tušila, proto povolala k sobě kněze Pavla, aby sloužil mši svatou. Ale večer napadli násilníci její dům, vylomili bránu a Tunna s Gommonem vpadli do její ložnice. Ludmila se jich ptala, zda zapomněli, jak se k nim vždy laskavě chovala, ale oni na to nedbali.

Pak je požádala o modlitbu, modlila se s rozepjatýma rukama k nebi a pak žádala, aby jí sřáli hlavu, aby tak prolila krev. Ale vrazi ji uškrtili. Drahomíře se tak uvolnila vytoužená vláda, ale poměry zůstaly dost neurovnané. Krutě pronásledovala přívržence zavražděné tchyně a ani sami vrazi neunikli jejímu hněvu. Tunna ze strachu se svými příbuznými opustil zemi a všude nenáviděn bloudil sem a tam a žádný jeho potomek se do vlasti nevrátil. Gommon byl odsouzen k smrti a všechny jeho potomky Drahomíra v jednom dni zahubila. Nad

místem umučení dala Drahomíra přestavět obytné stavení na kostel sv. Michala, aby případné zázraky nebyly připsány Ludmile, ale sv. Michalovi. Dnešní kostelík sv. Ludmily má ve svém nejstarším zdivu stopy pozdně románské doby.

Její regentství trvalo až do nástupu *Václava* k moci r. 925. Když nastoupil na trůn, čelil vojsku saského krále Jindřicha I. Ptáčníka (Ptáčníka proto, že se o svém jmenování dozvěděl na lovu ptáků), jenž si předtím podřídil Bavorsko. Václav mu složil slib věrnosti, a aby si udržel panovnickou svrchovanost, zavázal se k odvádění tributu – 500 hřiven stříbra a 120 volů, což v té době nebylo výjimečné. Václav si vyžádal od Jindřicha *rámě sv. Víta* a tato scéna je namalována v katedrále v kapli sv. Václava. Václav si relikvie velice vážil a rotundu, kterou na pražském hradě začal stavět, zasvětil sv. Vítu. V roce 925 byly na jeho přání převezeny do Prahy ostatky jeho babičky, tím vykonal první fázi kanonizačního procesu. V kostele sv. Jiří byla Ludmila nejdříve pohřbena před zvýšeným chórem v hlavní lodi vedle Boleslava II. a zakladatele kostela Vratislava. Za Karla IV. doznal její hrob velkou změnu. Kolem r. 1380 byla na jižní straně od kněžiště zřízena *kaple sv. Ludmily*, byl postaven opukový náhrobek s postavou ležící světice se závojem kolem krku a s reliéfy světců po stranách. Autorem byl patrně některý sochař z Parléřovské huti. Náhrobek a oltář byly r. 1858 obklopeny mříží.

Drahomíra byla lidem velmi nenáviděna a dle pověsti se i se svým kočárem a koňmi propadla do pekla. Stalo se to v dolní části Loretánského náměstí, kde se u kapucínského kláštera a kostela Panny Marie a sv. Andělů nachází velký kříž.

Helena Kohoutová, září 2021

SKAUTSKÝ INSTITUT NABÍZÍ STRUČNÝ POHLED DO HISTORIE SKAUTINGU

1911 - počátek skautingu

Učitel tělocviku a světoběžník Antonín Benjamin Svojsík se v Anglii seznamuje se skautingem Roberta Baden-Powella. Vzápětí píše knihu *Základy junáctví*, a hned další rok pořádá první stanový tábor u nás. Po první světové válce se skauting rozšiřuje po celém Československu. Za první republiky pak zažívá zlatý věk i díky legendárním vůdcům Jaroslavu Foglarovi-Jestřábovi a Jaroslavu Novákovi–Braškovci.

1940 - zakázání nacisty

Skauting nesedí a neseděl do krámu žádné totalitní moci. Po začátku druhé světové války na podzim roku 1940 se to projevilo nacistickým nařízením o rozpuštění Junáka. Následovalo zabavování majetku a věznění čelných skautských představitelů. Mnozí skauti se následně připojili k odbojovým skupinám. V průběhu války zahynulo na 700 českých skautů a skautek, jejich příběhy shromáždíme na portálu hrdinovevalky.cz

1945 - příliš krátká renesance

To byla euforie! V průběhu několika měsíců po konci války se přihlásilo 200 tisíc zájemců o skauting. Po válce byla Evropa v troskách a nedostatku: košile nebyly k dostání, na prvních poválečných táborech se musela marmeláda na chleba mazat štetčkem do tenka. Největší skautský boom v historii to ale nezastavilo.

1948 - zakázání komunisty 1

Záhy se ale moci chopila nová totalita, která rovněž chtěla mít skauty od počátku pod kontrolou. Krátce se zdálo, že by skautské oddíly mohly fungovat v rámci Svazu československé mládeže. Pionýr však záhy zůstal jedinou legální variantou. Z následujících politických procesů je doloženo na 600 odsouzených skautů a skauetek, jedenáct z nich bylo popraveno.

1968 - Pražské jaro

Uvolnění politického sevření a všeobecné nadechnutí občanské společnosti přineslo krátkou svobodu i skautingu. Za pouhé dva roky fungování stihlo Junákem projít více než 100 tisíc chlapců a děvčat. I díky jejich vzpomínkám z tohoto krátkého období dokázal skauting překlenout čtyřicet let komunismu.

1970 - zakázání komunisty 2

Naděje pominula už s příchodem vojsk Varšavské smlouvy. Trvalo to však ještě dva roky, než byl skauting opětovně vytlačen až do úplné ilegality. O následném obtížném rozhodování mezi pionýrem a koncem činnosti pojednává dokumentární film Skauti bez lilie (skautskyinstitutfilm).

1989 - Do třetice a dost!

Chuť do skautingu byla obrovská. K oficiálnímu obnovovacímu setkání došlo už 2. prosince 1989 v Městské knihovně v Praze. Od té doby zatím žádná totalita nepřišla, a tak žijeme ve vůbec nejdelším souvislém období svobodného skautingu.

Ve Skautském institutu opsala Jitka Nováková v červenci 2021

II. VÍTE, ŽE ...

... **Milion chvilek** organizuje aktuální akce: <https://www.milionchvilek.cz/>

... **Chvilkařův průvodce demokracií** vás určitě zaujme:

[https://www.youtube.com/watch?](https://www.youtube.com/watch?v=mJnTJL69zZc&list=PLpMam2F62wIwYPexYh86cFjsFfbRB-wSi)

[v=mJnTJL69zZc&list=PLpMam2F62wIwYPexYh86cFjsFfbRB-wSi](https://www.youtube.com/watch?v=mJnTJL69zZc&list=PLpMam2F62wIwYPexYh86cFjsFfbRB-wSi)

... **Paměť národa** <https://www.pametnaroda.cz/>

... **Masarykova společnost** má informace zde: <http://masarykovaspolocnost.cz>

... **Sít' k ochraně demokracie** <https://www.ochranademokracie.cz/>

... **Forum 2000** – 25. ročník konference měl název What Now? Building Back Democratically <https://www.forum2000.cz/en/homepage>

- ... Společnost A. Švehly <https://www.antoninsvehla.cz>
- ... Klub na obranu demokracie – akce najdete zde: <https://klubod.cz/>
- ... Knížku Demoralizace české společnosti, kterou vydal vlastním nákladem Zdeněk Pokorný v r. 2021, si můžete na požádání zakoupit;
- ... Masarykova demokratická akademie:
<https://masarykovaakademie.cz/akce/>
- ... Rekonstrukce státu <https://www.rekonstrukcestatu.cz>
- ... Ekumenická akademie má stránky ekumakad.cz

Jitka Nováková, prosinec 2021

III. Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám:

V říjnu vedl kol. *Miroslav Novák* Úvahu nad výsledkem voleb do Poslanecké sněmovny, zejména v oblasti vytvoření funkční vlády, její stability a realizovatelného programu. V listopadu uvedl kol. *Ivo Kaplán* na valné hromadě Klubu téma Hledání nových cest a cílů naší civilizace. Roli šlechty ve službách demokracie nám v prosinci přiblížil Mgr. *Zdeněk Hazdra*, Ph.D., ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů.

Nezapomínejte prosím, že Vaše připomínky, poznatky i pochvaly k Dk jsou vítány. *Bude také přínosem, když nám pošlete návrh na téma setkání Dk, které byste chtěli přednést, případně které by Vás zajímalo a měli bychom získat přednášejícího.*

VÝZVA ČLENŮM ANEB O PENÍZE JDE ČASTO AŽ V PRVNÍ ŘADĚ!

Vážené členky, vážení členové,
pokud jste ještě nezaplatili své **klubové příspěvky** za tento rok nebo dokonce ani za léta minulá, učiňte tak co nejdříve.

Máme ČÍSLO ÚČTU: 2201878820/2010

Po zrušení účtu v CS a.s. máme tedy účet ve FIO bance.

O **významu členských příspěvků** jsme informovali v seriálu Demokratický klub v otázkách a odpovědích Dk-Dialog 3/2017, s. 3, kde je uvedena i jejich doporučená výše 500 Kč (nejnižší je 100 Kč) i kdo platí příspěvky pouze dobrovolně. Pokud platíte příspěvek bankovním převodem, nezapomeňte uvést jako variabilní symbol svoje členské číslo (je na obálce, případně Vám ho rádi sdělíme, obraťte se na tajemníka pro administrativu, případně správce členské základny, kontakty jsou uvedeny níže). Nepřikládáme složenky, číslo účtu Klubu je uve-

deno výše a na konci každého Dk-Dialogu. **Členům, kteří tuto svou povinnost po několik let neplní**, výkonná rada Klubu **pozastaví další posílání klubového bulletinu poštou**. Nebudeme používat rezervy Klubu na poštovné, které je stále vyšší.

Řada členů si přeje zasílat náš bulletin pouze v elektronické podobě. Pokud by to bylo i Vaše přání, sdělte nám to prosím na adresu dklub@volny.cz současně s uvedením přesné e-mailové adresy, na kterou je Vám možné materiály posílat. Můžete si domluvit i e-mailovou adresu např. rodinného příslušníka, velmi nám tím usnadníte činnost a sobě zajistíte přísun čerstvých informací. Děkujeme.

Výkonná rada Demokratického klubu

OBSAH

- 1 Úvodní slovo
- 1 ZÁPIS X. VALNÉ HROMADY DEMOKRATICKÉHO KLUBU Z 2. 11. 2021
- 3 USNESENÍ X. VALNÉ HROMADY DEMOKRATICKÉHO KLUBU (Dk)
- 5 ČESKÁ REPUBLIKA – EVROPSKÁ UNIE – SVĚT A NAŠE MOŽNÁ SPOLEČNÁ BUDOUCNOST
- 9 SVATÁ LUDMILA
- 12 SKAUTSKÝ INSTITUT NABÍZÍ STRUČNÝ POHLED DO HISTORIE SKAUTINGU
- 13 VÍTE, ŽE ...
- 14 Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

POZVÁNKA NA SETKÁNÍ DK

Vzhledem k omezením pandemie je nejlepší možností setkání on-line, v případě uvolnění pravidel je i možnost kombinace s osobním setkáním.

Sledujte prosím web a FB Dk, najdete tam většinu uskutečněných setkání; pozvánky rozesíláme jako obvykle.

Plánovaná setkání: Úskalí celospolečenské dohody o budoucnosti českých důchodů připravil kol. Martin Potůček. Vzestup a pád globální moci Západu (antropologický pohled) uvede kol. Ivo T. Budil.

Pozvánky na tato setkání zasiláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme na Vás e-mailovou adresu. Sdělte nám prosím e-mailovou adresu, na kterou bychom Vám pozvánky mohli posílat. Pozvánky můžete najít také na webu a Facebooku Dk

ADRESÁŘ ČLENŮ PODLE ČINNOSTÍ ANEB NA KOHO SE MŮŽETE OBRACET

E-MAIL: [DKLUB@VOLNY.CZ](mailto:dklub@volny.cz)

Předsedkyně *Jitka Nováková*

Místopředsedové *Ivo Budil, Ondřej Wagner* (propagace a setkání Dk)

Politická komise, předseda *Jan Friedlaender*

Hospodářka *Ludmila Kaprasová*

Výkonná rada *Pavel Černý, Jan Müller, Jitka Nováková, Ema F. Plzáková,*

Milan Zapletal (Pozvánky na setkání *Pavel Černý, Správa členské základny*

J. Müller, E.F. Plzáková, Tajemník pro administrativu a skupina Dk pro jižní Čechy M. Zapletal)

Skupina Dk pro severní Čechy *Petr Jirásek*

Web Dk *Petr Neugebauer, Jitka Nováková, Ondřej Šimpach*

Facebook Dk *Václav Kotyk*

Dk-Dialog *redakční rada v tiráži*

Vydavatel: Demokratický klub, z.s., Gabčíkova 2362/10, 182 00 Praha 8.

|E-mail: dklub@volny.cz **Webová stránka:** <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

<https://www.facebook.com/demokratickyklub/>

NOVÉ BANKOVNÍ SPOJENÍ DEMOKRATICKÉHO KLUBU:

FIO banka, číslo účtu 2201878820/2010

IBAN CZ23 2010 0000 0022 0187 8820 SWIFT/BIC FIOBCZPPXXX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Jitka Nováková. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.